

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ АГРАРНОЇ ОСВІТИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МОЛОДОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

***Остроущенко Анастасія**, здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти агробіотехнологічного факультету, Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна*

*Науковий керівник: **Мартинова Олена**, к.т.н., доцент кафедри інформаційних технологій, Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна*

Актуальність. Війна в Україні підкреслила критичну важливість стабільного аграрного сектору для забезпечення продовольчої безпеки країни та її економічної стійкості. Сільське господарство як важлива частина української економіки забезпечує значну частку експорту. Тому підтримка та розвиток цього сектору є критичними для забезпечення валютних надходжень, що підтримує економічну стабільність України. В цих умовах якісна підготовка сільськогосподарських кадрів стає надзвичайно актуальною. З 2019 року і на даний час освіта в Україні не перестає стикатися з низкою серйозних викликів, таких як вимушене дистанційне навчання, нестача практики, нестача нового обладнання та посилення психологічного тиску на здобувачів.

Мета: проаналізувати ключові причини якісної підготовки спеціалістів і основні виклики до здобувачеві аграрної спеціальності у воєнний період.

Військові події порушують виробничі цикли, ускладнюють логістику та зменшують доступ до ресурсів. Тому важлива підготовка кваліфікованих фахівців, які здатні адаптуватися до цих викликів, знаходити альтернативні рішення та підтримувати виробництво настільки, наскільки це можливо. Зміни у структурі сільськогосподарського виробництва вимагають підготовлених фахівців, які можуть швидше адаптуватися до цих змін та знайти нові можливості для розвитку галузі.

Основний виклад матеріалу. Проведений аналіз впливу введення дистанційного навчання на якість освіти показав, що першій різкий перехід здобувачів в 2019 році відбувся з початком пандемії COVID-19 і створив непорозуміння здобувачами самого процесу дистанційного навчання. Але здобувачі достатньо швидко адаптувалися та змогли розібратися з основною платформою для дистанційного навчання в Україні – Moodle, яка набула в той час своєї популярності. Негативним наслідком можна вважати збільшення кількості випадків порушення академічної доброчесності [1]. Другий такий етап почався з початком воєнних подій у лютому 2022 року. З того періоду населення страждало від енергетичних проблем інфраструктури, в частості, відключеннями світла. Наслідком

стало втрати всіх видів зв'язку здобувачів з викладачами і навчальними платформами. Результатом стало погіршення можливостей отримання здобувачами необхідних навчальних матеріалів, обмеження доступу до інформаційних ресурсів, таких як онлайн-бібліотеки, бази даних та спеціалізоване програмне забезпечення. Слід звернути увагу на відсутність оберненого зв'язку (callback) з викладачами [2]. Виникли складнощі в навчанні як результат знищення інфраструктури закладів освіти і масової міграції здобувачів, змушених виїжджати з окупованих територій. Нерівні умови для навчання створюються для здобувачів з малозабезпечених сімей або тих, що проживають у віддалених регіонах.

Серед переваг дистанційного навчання слід відмітити змогу отримувати навчання з будь якої точки світу, можливість суміщати роботу і навчання. Але на сьогодні не можна сказати, що Україна готова на даний час надавати настільки ж якісну освіту дистанційно, як і очно.

Нестача нового сучасного обладнання суттєво впливає на підготовку конкурентоспроможних майбутніх фахівців, і є серйозною проблемою, яка негативно впливає на якість освіти. Навчання з використанням застарілого обладнання є менш цікавим та захоплюючим для здобувачів, знижує мотивацію, погіршує відвідуваність, сприяє зниженню успішності. Інженерні спеціальності аграрного сектору базуються на постійній модернізації та автоматизації процесів, що можливо тільки при навчанні на сучасному інноваційному обладнанні.

Обмежені можливості для активної участі здобувачів у навчальному процесі при відсутності інтерактивних дошок і сучасних комп'ютерів з ліцензійним програмним забезпеченням. Як результат ускладнюється проведення різних форм спільної роботи (дискусій, групових проєктів), що є важливою складовою навчання і сприяє розвитку комунікативних навичок і критичного мислення.

Але зараз усе навчання студентів проводиться або на зразках минулого століття, або на приладах, які фізично і морально застаріли, зазнали зміни навіть за відсутності можливості нагляду за ними в умовах дистанційного навчання.

В умовах війни здобувачі, як і все населення, зазнають величезний тягар психологічного навантаження. Руйнується звичний ритм життя, обмежуються можливості для соціалізації, розваг та відпочинку. Здобувачі можуть відчувати самотність, ізоляцію та відсутність підтримки.

Моральний стан здобувачів обумовлений відчуттям безпосередньої загрози життю та безпеці: повітряними тривогами, обстрілами, нестачею сну - більшість повітряних тривог припадає саме на нічний час. Не зважаючи на кількість залишених годин на сон та психологічний стан зранку кожен здобувач зобов'язаний бути присутнім на онлайн-конференціях та виконувати завдання. Відповідальні здобувачі вибирають тактику ігнорування свого стану, що може виявити жакливі наслідки в

навчанні і за станом здоров'я. Молодь знаходиться під впливом відчуття тривоги, паніки і по-різному реагує на стрес; кількість часу, щоб його подолати, займає від двох до чотирнадцяти днів. Тому зранку студенти, які пережили нічну масову повітряну атаку, можуть проявляти як агресію, так і апатію, що значно знижує їх активність на заняттях. Здобувачі стикаються з проблемами адаптації до нових умов, розлукою або втратою рідних і друзів, а також невизначеністю щодо майбутнього та подальшої кар'єри. Це може призвести до глибокого горя і депресії. Тому задачею викладачів навчального закладу є співпраця і психологічна підтримка молоді.

Найважливішим етапом навчання будь-якого студента є і буде практика. Практичні заняття зі спеціальних освітніх компонент потребують практичної роботи з лабораторним обладнанням для здобуття здобувачами навичок роботи з вимірювальними приладами, спеціальним обладнанням, розвиток якісного і кількісного аналізу. Це є важливим для майбутнього агронома. Але в умовах дистанційного навчання це стає неможливим. Також дуже важливим є процес проходження здобувачем практики безпосередньо на полі, наприклад, самостійного визначення гранулометричного стану ґрунту, вмісту вологи ґрунту, забур'яненості посівів тощо. Але цей етап також зазнає сильних обмежень через війну.

По-перше, велику кількість полів було знищено. За даними міністерства аграрної політики та продовольства України збитки галузі перевищують 10 млрд. доларів [3]. Близько 20% орних земель залишаються недоступними через окупацію, мінування (6 млн. га). Голова наглядової ради ГК "Агрорегіон" Айварас Абромовичус переконаний, що при дотриманні певних умов, наприклад, в першу чергу, розмінування земель, а також впровадження інновацій в український агросектор, все це допоможе відновити сільське господарство України і навіть вивести в лідери на аграрному ринку [4].

По-друге, багато здобувачів навчається з закордону. За даними Міністерства освіти та науки України в 2023 році близько 100 тисяч студентів продовжували своє навчання із-за кордону. Тобто відсутність практичних навичок може мати довгострокові наслідки для майбутніх фахівців та економіки країни в цілому.

Висновки. В цій роботі розглянуті основні проблеми підготовки фахівців для аграрного сектору у воєнний період: нестача практики та сучасного обладнання для здобувачів, посилене емоційне навантаження, спірна форма навчання.

Подолання перелічених проблем потребує комплексного підходу та поступового вирішення. Сюди можна віднести збільшення фінансування навчальних закладів для закупівлі сучасного обладнання; забезпечення доступу до швидкісного інтернету та необхідного обладнання для здобувачів з малозабезпечених сімей.

Для підвищення ефективності та стійкості сільськогосподарського виробництва в умовах війни та після неї важливо впроваджувати сучасні технології та інновації. Кваліфіковані кадри здатні ефективно використовувати ці технології та сприяти розвитку інноваційного сільського господарства.

Інвестиції в якісну підготовку сільськогосподарських кадрів є критично важливими не лише для забезпечення продовольчої безпеки в умовах війни і в післявоєнний період, але й для відновлення, відбудови та сталого розвитку сільськогосподарського сектору України в майбутньому.

Список використаних джерел та літератури

1. Проєкт сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP). Офіційний вебсайт. URL: <https://saiup.org.ua/> (дата звернення: 13.05.2025).
2. Поліщук В. А. Дистанційне навчання в умовах воєнного стану: виклики та перспективи / В. А. Поліщук // Педагогічний збірник: Наукові праці молодих учених. 2023. № 11. С. 105-110. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/1467/1379> (дата звернення: 13.05.2025).
3. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Прямі збитки агросектору від повномасштабного вторгнення оцінюють у понад \$11 млрд. URL: <https://kurkul.com/news/38010-pryami-zbitki-agrosektoru-vid-povnomasshtabnoyi-viyni-otsinyuyut-u-ponad-11-mlrd> (дата звернення: 13.05.2025).
4. AgroPortal.ua. Новини агробізнесу в Україні та світі. URL: <https://agroportal.ua/> (дата звернення: 13.05.2025).